

JUSTITSMINISTERIET

Justitsministeren

Folketingets Formand
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Dato: **17 MAJ 2016**
Sagsnr.: 2016-0039-0038
Dok.: 1950229

Kære formand

Den 8. april 2016 fremsatte medlemmer af Folketinget for Socialistisk Folkeparti forslag til lov om efterlevelse af folketingsbeslutninger (L 170).

I lovforslaget foreslås det, at folketingsbeslutninger skal være retligt bindende for regeringen, medmindre en efterlevelse af folketingsbeslutningen vurderes at ville stride mod grundloven, EU-retten eller Danmarks internationale forpligtelser.

Baggrunden for lovforslaget er ifølge dets bemærkninger regeringens manglende efterlevelse af B 21 om ulandsbistand.

Forslagsstillerne mener, at regeringen herved har tiltaget sig en politisk magt, som tilkommer Folketinget, og at det er et politisk problem. Det anføres, at den eneste eksisterende sanktion over for en regering, som ikke efterlever en folketingsbeslutning, er at udtrykke mistillid, men at denne sanktion er temmelig teoretisk og aldrig kommet i anvendelse under den nuværende grundlov. Det er derfor forslagsstillernes opfattelse, at denne sanktion er så vidtgående, at den ikke er troværdig.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget, at det bl.a. ikke i den statsretlige litteratur er anført, at det skulle være i strid med grundloven ved lov at gøre folketingsbeslutninger retligt bindende for regeringen.

Ifølge bemærkningerne indebærer forslaget, at en overtrædelse af den foreslåede pligt til at efterleve en folketingsbeslutning vil kunne sanktioneres efter ministeransvarlighedsloven.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Efter regeringens opfattelse rejser lovforslaget *væsentlige* spørgsmål i forhold til grundloven.

Det bemærkes herunder, at lovforslaget bl.a. omfatter de praktisk vigtige tilfælde, hvor en folketingsbeslutning pålægger regeringen at fremsætte lovforslag med et bestemt indhold.

Spørgsmålet om, hvorvidt der ved lov vil kunne indføres en ordning, hvorved beslutningsforslag generelt gøres retligt bindende, blev overvejet i forbindelse med behandlingen af forslag til lov om ministeransvarlighed (lovforslag nr. L 43 fremsat den 6. november 1963).

Som det fremgår af vedlagte notat, gav den daværende justitsminister i den forbindelse under et samråd den 11. december 1963 udtryk for, at der – bortset fra et af Folketinget vedtaget mistillidsvotum – ikke ved en folketingsbeslutning kan gives en minister retligt forbindende pålæg, og at et ansvar i disse tilfælde kun er politisk.

Af udvalgsbetænkningen over lovforslaget om ministres ansvarlighed (FT 1963-64, tillæg B, sp. 376) fremgår i forlængelse heraf, at Folketinget:

”[...] med justitsministeren [har] drøftet spørgsmålet om *en ministers retlige ansvar for tilsidesættelse af en folketingsbeslutning*. Der er ikke ved lovforslaget taget stilling til, i hvilket omfang tinget efter forfatningen kan pålægge ministre pligter i beslutningsform, men i det omfang dette kan ske, vil der påhvile ministeren ansvar [...] for beslutningens tilsidesættelse.”

Spørgsmålet om, hvorvidt der vil kunne indføres en generel ordning, der gør folketingsbeslutninger retligt bindende for regeringen, ses ikke at have været drøftet med Folketinget siden 1960'erne.

I lighed med, hvad den daværende justitsminister gav udtryk for under Folketingets behandling af forslag til lov om ministeransvarlighed, er det imidlertid den nuværende regeringens opfattelse, at lovforslaget som nævnt rejser *væsentlige* spørgsmål i forhold til grundloven.

Det følger af grundlovens § 21, at ministre kan fremsætte forslag til love og andre beslutninger for Folketinget. Bestemmelsen har karakter af et regeringsprærogativ. Det indebærer, at regeringens beføjelse til at fremsætte

lov- og beslutningsforslag ikke retligt kan begrænses, og at regeringen ikke kan blive pålagt at fremsætte lovforslag med et bestemt indhold.

Endvidere rejser den foreslåede ordning spørgsmål i forhold til bl.a. grundlovens § 3 om magtens tredeling. En ordning, hvorved alle beslutningsforslag bliver bindende for regeringen kan således næppe anses for stemmende med det ved grundloven fastlagte forhold mellem den udøvende og den lovgivende magt.

I tillæg hertil er det regeringens opfattelse, at der i dag er en hensigtsmæssig ansvarsfordeling mellem regeringen og Folketinget, og regeringen ser ingen grund til, at den grundlæggende ordning i grundloven herom ændres.

Grundlovens ordning er således, at Folketinget kan pålægge regeringen pligter ved at vedtage et lovforslag. Hvis Folketinget ikke er tilfreds med, at regeringen f.eks. gør brug af sin ret til at undlade at stadfæste et lovforslag, jf. grundlovens § 22 – eller med, at regeringen nægter at følge et beslutningsforslag – kan Folketinget udtale sin mistillid til ressortministeren eller statsministeren efter grundlovens § 15. Hvis Folketinget udtaler sin mistillid til statsministeren, skal denne begære ministeriets afsked, medmindre nyvalg udskrives.

Statsministeren kan i øvrigt til enhver tid efter grundlovens § 32, stk. 2, udskrive nyvalg med den virkning, at de bestående folketingsmandater bortfalder, når nyvalg har fundet sted.

Både Folketinget og regeringen har således efter regeringens opfattelse efter grundloven de tilstrækkelige magtmidler til at håndtere en situation, hvor der er en politisk uenighed, der f.eks. kommer til udtryk ved, at regeringen vælger ikke at efterleve en folketingsbeslutning.

Regeringen finder under alle omstændigheder, at grundlovens ordning er udtryk for en balance mellem de øverste statsorganer, som er helt fundamental for vores demokrati.

Regeringen skal på den baggrund oplyse, at regeringen ikke kan støtte lovforslaget.

Med venlig hilsen

Søren Pind

Folketingets udvalg angående
forslag til lov om ministres
ansvar m.fl. lovforslag.

Notat vedrørende samråd med justitsministeren
onsdag den 11. december 1963.

I forbindelse med justitsministerens besvarelse af de på bilag 1 anførte spørgsmål fremsattes der af medlemmer ønske om, at der i udvalgets betænkning optages bemærkninger om følgende:

1. Det præciseres, at en minister vil kunne straffes for underordnede handlinger i henhold til § 3, selv om den underordnede måtte være straffri af subjektive grunde.

2. Anvendelsen af udtrykket "hans stillings beskaffenhed" i § 4 motiveres nærmere. Det er ikke muligt udtømmende at angive en ministers pligter, derfor må man bruge mere almindelig holdte vendinger, og udtrykket "stillingens beskaffenhed" kendes fra straffelovens bestemmelser om embedsmænds lovovertrædelser. Anvendelse af udtrykket "hans embede", som de uafhængige foreslår, kunne forstås mere snævert som tagende sigte på ministerens stilling som forvaltningschef og ikke tillige på hans stilling som medlem af den samlede regering.

3. Spørgsmålet om, hvorvidt en minister kan pådrage sig strafansvar, hvis han handler imod en af folketinget truffet beslutning, eller om ansvaret udelukkende er politisk, belyses nærmere. VK-forslaget går ud fra, at en minister har en retlig pligt til at handle i overensstemmelse med en folketingsbeslutning, som f. eks. opfordrer ham til at fremsætte et lovforslag af bestemt indhold. Tilsvarende, hvis en minister i en betænkning har afgivet et bestemt løfte, som han senere handler imod. Heroverfor fremhæver justitsministeren, at der - bortset fra et af folketinget vedtaget mistillidsvotum - ikke ved en folketingsbeslutning kan gives en minister retligt forbindende pålæg, og at et ansvar i disse tilfælde kun er politisk.

Justitsministeren erklærede sig villig til at tilstille udvalget udkast til bemærkninger om de under 1 - 3 nævnte spørgsmål.

Sekretæren.